

CONTEMPORARY INFLUENCES REFLECTED, AT THE DISCURSIVE LEVEL, IN CHILDREN'S CREATIONS

Angelica Hobjilă

Assoc. Prof., PhD, "Al. Ioan Cuza" University of Iași

*Abstract: The literature created by children (for children and not just for them) reflects – beyond the imaginative impulse, the creativity manifested, but also the anchoring in the real considered relevant by the younger or older children – the multiple influences exerted, in society, today, on school-age creators. The present study proposes the analysis – through the grid of these influences reflected at the discursive level – of the texts included in the volume *Ce poți face cu două cuvinte. Juniorii / What you can do in two words*, Bucharest, Arthur Publishing House, 2012; these are texts created by children aged 8-15 years, with the premise of a certain binom like “crystal – star”, “wonder – tunnel”, “cave – parrot” etc. Beyond the beauty of reading itself, which involves openness to the souls and minds of young authors, the analysed texts verbally illustrate the most interesting repercussions of the exposures of school-age creators to the multiple variables of everyday reality: regional forms along with words / phrases / replies in English, names of characters, as well as spatial landmarks that send to different cultures, created words, addressing formulas that place, temporally or spatially, certain characters, etc. So, a whole repertoire of elements that can be studied in terms of their association, on the one hand, with the age of the authors and, on the other hand, with the influences exerted on them in the contemporary world.*

Keywords: discourse, literature, school age, influences, contemporaneity

Introducere

Multiplele influențe de ordin social, cultural, politic, religios, familial etc. exercitate asupra copiilor de diferite vârste se reflectă, cum este și firesc, atât în manifestările și interacțiunile lor cotidiene, cât și în creațiile lor (subsumate literaturii, artelor plastice, muzicii etc.).

În acest context, lucrarea de față propune a analiză a manierei în care influențele lumii contemporane interferează, în scrierile literare ale copiilor de 8-15 ani, cu elanul imaginativ și creativitatea specifice vârstei. Relevante am considerat, din această perspectivă, diversele coordonate ale discursului micilor creatori care – având ca punct de plecare un binom de tipul „morsă – tic”, „coadă – dulap”, „oglină – sticlă”, „minune – tunel” etc. – au realizat volumul *Ce poți face cu două cuvinte. Juniorii* (București, Editura Arthur, 2012). Un volum plin de proiecții de basm, ghidușii lingvistice și prospețime, dar și de „lucruri serioase”, revolte și întrebări implicite.

La nivelul discursului textelor analizate, pot fi reperate o serie de repercusiuni dintre cele mai interesante ale expunerii creatorilor de vârstă școlară la multiplele variabile ale realității contemporane, cotidiene: cuvinte/ expresii subsumate limbajului colocvial, reflectând anumite

influențe ale mediului familial; cuvinte din engleză/ franceză, expresii „traduse” din alte limbi, nume cu rezonanță „internațională” etc., ca mărci ale raportării copiilor și la alte spații lingvistice și, implicit, culturale, respectiv ale asumării folosirii unor termeni de specialitate (cu precădere din sfera informaticii, a tehnologiei moderne); sintagme ce parodiază elemente clasice din basmele copilăriei, respectiv expresii, nume de personaje, tipuri de conflict etc. care trimit către lecturi mai vechi și mai noi din sfera literaturii pentru copii; replici ce ancorează creatorii-copii în realul problematic (prin trimiteri către probleme politice, sociale actuale, către ideea de discriminare, către stereotipuri etc.) al lumii contemporane etc.

1. Literatura creată de către copii – delimitări și influențe exercitate asupra creatorilor-copii

Studiile de specialitate consacrate universului general al literaturii pentru copii și concretizărilor ei particulare, respectiv sferei creativității copiilor și influențelor exercitate asupra acestora din diverse perspective reflectă, pe de o parte, ipostaza copilului ca receptor de mesaje ce-și au originea în diferite medii/ contexte (artistice sau nu) și, pe de altă parte, ipostaza de copil-creator.

Se subliniază, astfel, în primul rând, rolul deosebit pe care îl are literatura „în dezvoltarea personală a copiilor”, în întregul „proces de învățare” (Stan, 2015, p. 454), asociindu-se, totodată, „contextului cultural”, „vieții culturale a societății” (Stan, 2015, p. 455), sferei media (Ewers, 2009), atât prin implicarea emoțională a cititorului-copil (Stan, 2015, p. 454), cât și prin raportarea la „trăsături dezirabile și indezirabile” (Anderson, 2012, p. 32), la valori, la „adevăruri de bază despre viață și a trăi” (Manna, 1986, p. 58) etc.

De aici, particularizări ancorate în universul școlii – cu sublinierea ideii de responsabilitate în abordarea/ valorificarea literaturii pentru copii (Ewers, 2009), cu atât mai mult cu cât pot fi identificate, în anumite texte literare, și stereotipuri culturale și de gen (Hunt, 1999) – și generalizări subsumate contextului în care se creează, respectiv celui în care se receptează literatura pentru copii.

Se consideră că, în general, „dacă arta nu poate fi separată de aspirația estetică, ea transformă percepția noastră asupra lumii, reflectând subiectele centrale ale existenței noastre, fie că acestea au o dimensiune colectivă, socială, personală sau intimă” (Lenoir, 2015, p. 3); astfel, ca „vectori ai emancipării individuale și ai accesului la cetățenie, arta și cultura se plasează în inima socialului” (Lenoir, 2015, p. 3). De aici, ideea că „inversarea legăturii dintre conținutul cultural și planul social se accelerează (bunurile culturale devin premise pentru sociabilitate)” (Octobre, 2014, p. 55), cu atât mai mult cu cât, în contemporaneitate, se constată că „«a fi fan» este o identitate culturală” (Réseaux, apud Octobre, 2014, p. 55).

În condițiile în care actul literar, în sine, presupune o raportare subiectivă a creatorului la realitate (Godoy, Ferreira, 2014, p. 550; Routley, 1979, p. 3), respectiv la o „lume alternativă” (Ryan, 1980, p. 403), „scena de enunțare” (Maingueneau, 2007, p. 222) asociindu-se unui „sistem de enunțare care corelează construcția textuală cu o realitate socială definită” (Charaudeau, Maingueneau, 2002, p. 43), însuși verosimilul, element-cheie al literaturii (create de către copii) pentru copii, „luat în calitate sa de concept intracultural, [...] devine legat de accepția discursului ca reprezentare mai mult sau mai puțin conformă cu «realitatea» socioculturală și corespunde reprezentărilor sau acelor moduri de a acționa și de a vorbi considerate a fi obișnuite într-o comunitate (rutine, scenarii, topoi, stereotipuri)” (Nagy, 2015, p. 388).

Relevantă, în contextul analizei propuse în lucrarea de față, este, în sensul celor semnalate mai sus, caracterizarea lumii contemporane printr-o serie de „sub-culturi specifice produse de fiecare univers (social, de vârstă, de sex)”, în anumite „condiții (de socializare familială, de educație, de traiectorie individuală)” (Octobre, 2014, p. 57); se atrage, astfel, atenția asupra unor elemente precum: „transformarea profundă a reperelor culturale, caracterul hibrid al culturii și al comunicării, culturalizarea raporturilor din lume”, „folosirea generalizată a tehnologiei”, ducând către „o mutație, precum și o rearanjare permanentă, a reprezentărilor asupra timpului, valorilor și identităților” (Octobre, 2014, p. 52), „prezența puternică a englezei în timpul liber al tinerei generații [... ca] ecou al folosirii crescânde a acestei limbi în anumite domenii profesionale” (Octobre, 2014, p. 57) etc.

Așadar, un univers în permanentă restructurare, în centrul căruia copiii, care „formează și sunt formați de lumea din jurul lor” (Steinberg, 2011, p. 15), se văd supuși unui întreg ansamblu de influențe și interacțiuni „macro- (social, politic, economic), mezo- (instituțional, de exemplu, școală, media, instituții religioase, welfare agency) și micro- (individual)” (Steinberg, 2011, p. 16; vezi, într-o altă clasificare, și influențele economice, sociale, culturale, biologice, tehnice/ tehnologice etc. exercitate asupra copiilor – Prout, 2005).

În realitate, „copiii întotdeauna participă și fac parte din două culturi – a copiilor și a adulților” (Corsaro, 2005, apud Corsaro, 2009, p. 301), ei „își însușesc în mod creativ informații din cultura adulților pentru a produce cultura propriei lor generații” (Corsaro, 2009, p. 301). De altfel, se consideră că „studierea culturii populare a copiilor” oferă multe informații „despre copilărie și despre relația adulților cu aceasta” (Mitchell, Reid-Walsh, 2005), interesantă fiind, în acest context, cercetarea copilăriei prin prisma spațiului politic, vizual, fizic, virtual, istoric, a spațiului memoriei (Mitchell, Reid-Walsh, 2005) – cu trimeri către Barbie, Harry, Toy Story, dormitoarele copiilor, către website-urile lor etc.

În ceea ce privește modul în care creativitatea creatorilor-copii este/ poate fi influențată de variabilele contextuale ale societății contemporane, studiile de specialitate reflectă opinii dintre cele mai diverse. Astfel, dacă, în accepțiunea generală se subliniază ideea că, în principiu, creativitatea se manifestă „într-un context ambiental caracterizat prin fațetele sale fizice și sociale”, cu precizarea că „fațetele sociale implică țesătura socială și culturală, la scară națională, regională, locală”, iar „în cadrul contextului local, putem distinge, de asemenea, contextul familial și contextul școlar” (Besançon, Lubart, capitolul 3, p. 1) și că „valorile transmise de mediul cultural stimulează sau frânează activitatea creativă” (Besançon, Lubart, capitolul 3, p. 2), sunt semnalate și direcții particulare de analiză; de exemplu, influența pozitivă a activităților culturale asupra nivelului creativității copiilor (Besançon, Lubart, capitolul 3, p. 2), efectele negative ale expunerii acestora la ecranul televizorului, la media, tehnologie, aspect ce poate fi contracarat prin acțiunea responsabilă a adulților (Besançon, Lubart, capitolul 3, pp. 3-4).

Așadar, în ipostaza sa de receptor (de produse artistice) și/ sau de creator (aici, cu precădere, de texte literare), copilul este ancorat în mod obligatoriu în lumea din care face parte, în care se formează, reflectându-i – prin manifestările lui – valorile, prioritățile, contradicțiile, întrebările, provocările pentru prezent și viitor etc. De aici, interesul particular reflectat, în studiul de față, prin analiza creațiilor literare ale autorilor volumului *Ce poți face cu două cuvinte. Juniorii*, în vederea identificării, în „discursul” acestora, a mărcilor subiective și „de generație” ale raportării la variabile sociale, politice, culturale, familiale, școlare, lingvistice etc.

2. Repercusiuni – la nivelul discursiv al creațiilor copiilor – ale multiplelor influențe contemporane exercitate asupra creatorilor

Analizând – din perspectiva elementelor semnalate în studiile de specialitate și sintetizate *supra*, în prima secțiune a acestei lucrări – textele incluse în volumul *Ce poți face cu două cuvinte. Juniorii* (București, Editura Arthur, 2012), am identificat următoarele elemente relevante pentru influențele culturale, politice, sociale, lingvistice, tehnologice, familiale, școlare etc. exercitate asupra creatorilor-copii:

(a) trimiteri către sintagme asociate spațiului politic contemporan: „mătușa Tamara” (p. 13), „băieții cu ochi albaștri” (p. 15), „sunt născută în '97, ce ochi albaștri?” (invocarea unui an ulterior Revoluției din 1989), „el [împăratul] le folosea, după cum spunea în fiecare discurs, «numai în folosul comunității»” (p. 161);

(b) invocarea temelor prioritare subsumate contextului social actual:

- trimiteri către realități sociale contemporane: „mătușa Tamara, oaia neagră a familiei, plecată de vreo câțiva ani la muncă în Spania” (p. 13), „un sat plin ochi cu bețivani” (p. 26), „călătorii de afaceri” (pp. 51-52), „avea o firmă cu leduri colorate și-o reclamă de-ți lua ochii (probabil era foarte căutată)” (p. 52), „peștișorului îi vindecă alerggia și îi oferi un sejur de 7 zile la un hotel de 5 stele din Hawaii” (p. 53), „Și-apoi a început să mă lovească și să mă sâcâie. După doi ani de locuit în casa lor, nu mai suportam, așa că am fugit, mai bine zis am zburat de acolo... Dar nu știu cum am ajuns aici. Știu doar că acum mi-e dor de familia mea și aș da orice să mă întorc la ea” (p. 149); „un câine pierdut hoinărea printre oameni, cerșind de mâncare celor pe care îi vedea mai ușor de înduplecat” (p. 160), „mă prinseră de mâini și de picioare și mă predară Poliției. [...] Cine prindea făptașul primea drept recompensă...” (p. 161); „locuia cu chirie într-un apartament” (p. 36), „nu mai putu să-și plătească chiria; fu dată afară și lăsată pe drumuri” (p. 36);
- problema ecologiei: „- Se apropie de cetate un dragon uriaș, care scuipă tot felul de resturi și ambalaje nereciclabile! Fugiți și adăpostiți-vă, până nu vă îngroapă în gunoi!!! Aproape tot tărâmul magic a dispărut sub un munte de ambalaje și de resturi de mâncare” (p. 47), „se așezase pe un scaun din plastic”, „pahar din plastic de la McDonalds” (p. 48); „soluție pentru curățat apa mărilor, soluție pentru spălat cerul, soluție pentru trezit copacii la viață” (p. 144);
- ideea de voluntariat: „sunt voluntar la Tășuleasa Social” (p. 24);
- problema discriminării: „Se cazară la o cârciumă (lucru foarte ciudat, pentru că BBG se așteptase ca Vaca să nu fie primită, mai ales că aceasta își spusese numele adevărat la recepție)” (pp. 26-27); „animalele nu au voie în Marea Sală” (p. 30); „Zâna era foarte supărată, pentru că, dintre toate zânele, ea era singura care nu avea aripi. Nu că și le pierduse pe undeva, ci pur și simplu așa se născuse. Nu vă spun cum râdeau de ea celelalte zâne, cum o ironizau mereu și cât de tristă era Lilica tot timpul...” (p. 47), „- Vreau să plec din țara asta, fiindcă toți căpcăunii râd de mine... Nu vreau să mă bat și nu-mi place să sperii copiii, mie îmi plac florile și îmi place să citesc povești. Sunt pasionat de teatru și aș vrea să mă fac actor” (p. 51), „aflară de la peștișor că și el se simțea trist pentru că frații lui nu-l acceptau. Era alergic la alge, stuf și trestie și nu-i făcea bine să stea prea mult în heleșteu, spre hazul celorlalți peștișori. Așa că voia și el să plece definitiv” (p. 52); „cică nu eram de esență nobilă, ca să merit această onoare” (p. 90);
- etichetarea: „După cum arăta, nu părea a fi isteț... avea un cap rotund cu ochelari mari, iar copiii îl considerau un tocilar” (p. 80);

- problema alimentației/ a alimentației nesănătoase: „împăratul murise pentru că își băgase un cartof prăjit în nas” (p. 28); „o grămadă inofensivă de acadele, înghețată și alte bunătăți interzise de mame înainte de ora mesei” (p. 37), „sunt vegetarian și-mi plac atât de mult cartofii prăjiți și porumbul fiert de la fast-food, că le înghit cu ambalaj cu tot” (p. 49), „copacii erau din vată de zahăr, florile din caramelle și norii din înghețată” (p. 61), „copacii erau un fel de vată pe băț” (p. 115);
- problema igienei/ a sănătății: „sigur dragonul nu se spălase pe dinți de când era el” (p. 49), „de la mâncat atâtea nimicuri, m-am trezit cu o durere incredibilă de măsea” (p. 49); „se pare însă că am fost diagnosticat prea târziu, iar pericolul de a-i infecta și pe alții era prea mare” (p. 90);
- trimiteri către teme controversate în societatea contemporană (relații între anumite persoane, combinații genetice etc.): „- Este un om care studiază combinațiile dintre afoni. Căci dacă două persoane afone se căsătoresc, copilul lor trebuie să fie protejat ca nu cumva să i se strice așa de tare coryile vocale, încât de fiecare dată când deschide gura să explodeze toate obiectele de sticlă din jurul lui. De aceea, înainte ca oamenii afoni să se căsătorească, trebuie să consulte un combinofon” (p. 21);
- accentul pus, în contemporaneitate, pe dezvoltarea emoțională, pe planul afectiv: „îmi voi seca izvorul emoțional de tot” (p. 35);
- actualizarea unor jocuri/ activități preferate: „zânele se relaxau jucând *Imagine Town* sau conversând pe Facebook” (p. 47), „ea se rostogoli ca o minge de fotbal” (p. 48), „ceainăria din fața Teatrului de păpuși”, „piciorul metalic al unei mese de biliard de la Clubul unicornilor sportivi” (p. 48), „m-am jucat *Solitaire*” (p. 52); „nici televizorul, nici playstationul nu i-au obosit pe copii” (p. 75); „iubea badmintonul și jucătorii de poker fairplay” (p. 80), „televizorul își turuia norma zilnică de cuvinte” (p. 155);

(c) trimiteri către stereotipuri actuale: „desenase o balerină frumoasă, cu părul buclat, ochii albaștri” (p. 20); „o fiică «normală», cu părul blond și ochii albaștri” (p. 34), „de spatele rochiței din borangic roz” (p. 49), „Lilicăi îi dăruie o pereche de aripioare roz (care se asortau cu rochița ei preferată)” (p. 53), „făcea vrăji pe animale: le făcea mai înalte, mai slabe, mai deștepte etc.” (p. 61), „o aricioaică foarte frumoasă și blândă” (p. 67), „un dulap roz, cu oglinzi imense pe ambele uși și mânere prețioase, aurii”, aparținând „unei domnișoare cochete” (p. 89), „Tomi, de mâine vei ține cură de slăbire și vei face aerobic pe spalierul Ioanei, vei slăbi 997 de grame și vei putea merge să dansezi Hula cu iubita ta în Hawaii” (p. 106);

(d) (pre)nume comune, din spațiul românesc sau din alte spații: „Ion”, „Vasile” (p. 11 ș.u.), „Vasile Tartopan”, „Mărioara”, „Florin” (p. 12), „Titi”, „Tamara”, „Nicoleta” (p. 13), „Liana” (p. 19), „Mihai” (p. 109), „Mitică”, „Popeasca” (p. 110), „conu Iancu” (p. 112), „Toma Gălușcă” (p. 127), „Puiuț, Păpușa și Prințesa” (p. 152), „Briana” (p. 71), „Yvonne” (p. 109), „Susie” (p. 149), alături de prenume modernizate, inclusiv grafic: „Laryz” (p. 13) – în ultimul exemplu fiind evidentă influența comunicării tip Messenger, Facebook, sms etc.;

(e) nume de animale, reflectând atât raportarea evidentă la spațiul românesc – „cățelul Azorică”, „ariciul Teo” (p. 13), motanul „Tomată” (p. 103) –, cât și influențele din alte spații (de limbă engleză/ franceză/ spaniolă), prin trimiteri simple – șerpoaica „Rina” (p. 61), pisica „Goldie”, pisica „Jolie” (p. 104), motanul „Moustache” (p. 141), papagalul „Mozart” (p. 149), papagalița „Crystal” (p. 150), papagalița „Abby” (p. 150), „un papagal băiat, Paco” (p. 152) – sau combinate „Horsi-Calul” (p. 65), motanul „Jumpi (Săritorul)” (p. 104);

(f) termeni preluați din engleză/ franceză (cei mai mulți, așa cum se subliniază și în literatura de specialitate, subordonați anumitor domenii „profesionale” – vezi Octobre, 2014, p. 57 sau doar ca marcă a dorinței de a epata): „wireless”, „modem”, „virus”, „laptop”, „FBI”, „Facebook”, „hard”, „Iphone” (p. 12), „check in” (p. 15), „low cost”, „Messenger” (p. 16), „karma” (p. 18), „party-room” (p. 102), „copy-paste” (p. 105), „cel mai fancy restaurant” (p. 112); „croissant cu unt” (p. 143), „am ceva *très important* să-ți arăt” (p. 144), „vezi tu, *ma chérie*” (p. 146);

(g) asocieri inedite de elemente populare, regionale, argotice și termeni de specialitate (cu precădere, preluați din limba engleză, din domeniul informaticii/ internetului etc.): „- Mă Vasile, da’ ție îți merge, mă, wirelessul? / Iaca că nu știu, de la cine luași modemu? .../ Atunci nu știu, mă, ce are. Eu ți-am zis să nu mai descarci atâta Lady Gaga că ți se umflă hardul, dar tu nu... Noh, acum intră pe Faceboof de pe Iphone.”, „Hei, Biger! Liță Ghițălau (în loc de «Hey! Teacher! Leave those kids alone!»)” (p. 29), „Însă Lilica era în elementul ei. Nu avea ea aripi, însă la informatică se pricepea de minune. Îi plăcuse mereu să-și bage nasul pe la placa de bază [...], prin unitatea centrală, ba chiar nici placa video nu-i scăpase. De altfel, laptopul nu avea nevoie decât de o resetare și de o instalare a unui antivirus mai performant” (p. 53);

(h) trimiteri către diferite spații/ culturi, prin substantive proprii-nume de țări/ localități/ cartiere, respectiv nume de persoane/ personaje: „Spania”, „înSORITUL Castellón” (p. 13), „Malaga” (p. 15), „Hawaii” (p. 53, p. 106), „România”, „Franța”, „Sorbona” (p. 80), „America de Sud” (p. 88), „Oceanul Pacific” (pp. 88-89), „Italia” (p. 109), „Parisul” (p. 109), „Paris” (p. 141), „cartierul Montmartre” (p. 141); „Billy Bob Gonzales” (p. 25); „Spitfire” (p. 29), „Chupacabra” (p. 29), „un prieten pe nume Shonta” (p. 29), „Johanna” (p. 34);

(i) raportarea la anumite valențe ale contextului cultural muzical – prin nume de vedete/ melodii: „Lady Gaga” (p. 12), „AC/DC” (p. 106), „Rock’n’ roll train” (p. 106) –, respectiv ale contextului economic – prin nume de mărci celebre: „Mercedes” (p. 13), „Seat” (p. 16), „Spitalul «Sf. Milka»” (p. 27), „McDonalds” (p. 48), „Zara” (p. 50), „Channel” (p. 103), „Wiskas” (p. 106), „un Pommery extra garantat” (p. 110), „ochelari de evdere RayBan” (p. 147);

(j) trimiteri către lecturi clasice/ contemporane din literatura română/ universală: „un câine de jucărie, fără un picior” (p. 19), „un cavaler din porțelan atât de mândru și de viteaz, exilat din cauza brațului pierdut în bătălie, o balerină cu piciorul rupt” (p. 20) – vezi *Soldățelul de plumb*; „după patru ore de cules cristale, băiatul ajunsese la o peșteră plină cu chestii strălucitoare” (p. 27) – vezi *Degețel, Hänsel și Gretel, Aladin*; „duhul dulapului” (p. 52) – *Aladin*; „eu sunt bibelou de porțelan” (p. 41) – vezi *Romanță fără ecou*, de Ion Minulescu; „Am să-l întreb pe bunul meu prieten Harry Potter, poate ai auzit de el, toți copiii îl adoră!” (p. 50) – seria *Harry Potter*; „trei prieteni, care făcuseră călătoria ca să-l ajute pe bietul dragon” (p. 53) – *Vrăjitorul din Oz*; „Ariciul nostru, cum o văzu, se îndrăgosti de ea pe loc. Făcură o nuntă mare ca-n povești” (p. 67), „Știi că trebuie să îndeplinești trei sarcini...” (p. 52) – basme; „poveștile *Scufița Roșie, Albă-ca-Zăpada, Cei trei purceluși și Cenușăreasa*” (p. 75), „balconul Julietei” (p. 109) – *Romeo și Julieta*; „parcă sunt Scufița Roșie” (p. 109), „*București, dragul nostru București, Vrei o Românie mai frumoasă?, Numai mâncare dietetică, Harry Potter și Talismanele Morții, Ce poți face cu două cuvinte*” (p. 124); parodiarea unor formule inițiale din basme: „A fost odată... bla, bla, bla... [...] Pe când avea cartea urechi de liliac și picioare de băiat...” (p. 33); „A fost odată ca niciodată, că de s-ar întâmpla în prezent, nimeni n-ar mai fi atent, într-un târâm departe, departe de al nostru...” (p. 47); parodiarea unor formule mediane din basme: „Și cum vârsta crește, crește, așa necazul se mărește” (p. 35), „și așa trecu o zi, trecură

două, trei, o săptămână, chiar o lună” (p. 64), „peste trei ani, trei luni și trei zile, a ajuns la ai săi” (p. 71); parodiarea unor formule finale din basme: „Și uite-așa, v-am spus povestea mea. Eu capul mi l-am bătut și sper că basmul v-a plăcut. Și dacă nu v-o plăcea, inventați voi altceva” (p. 53); parodiarea unor texte din folclorul copiilor: „Hai la mami văcuța / Să te dea nițel uța, / Și de n-oi cădea, / În altă lume te-oi purta!” (p. 26);

(k) trimiteri către desene animate: „trenul *Thomas*” (p. 43), „seria revistei *Să gătim cu Tom și Jerry*” (p. 48), „haine de *Barbie*” (p. 153), respectiv către sfera cinematografiei, în general: „Știți, ca în filmele acelea cu îndrăgostiți” (p. 150);

(l) creații de cuvinte, reflectând elanul imaginativ al copiilor în plan lingvistic, precum și influențele din diverse contexte: abrevieri – „BBG”, „Imagara, de la «imaginar» cu un «a» la sfârșit” (p. 25), „Leoarp (o creatură pe jumătate leu și pe jumătate șarpe)” (p. 27), „Realitara, lumea reală” (p. 29), „OMC! (*Oh, My Cats!*)” (p. 106); cuvinte derivate: „imagarus (așa se numeau locuitorii Imagarei)”, „Moș Imagrus (în loc de Moș Crăciun)” (p. 25), „capitală furnicească” (p. 35), „dragi cititori nemoftușoși” (p. 35), „limba lui Tudor, tudoreza” (p. 41), „Marinoviciosu [...] Numele lui real e Marinovici. Dar își merită pe deplin «-osu» de la sfârșit. Era scandalagiul blocului” (p. 44), „Înțepici” (p. 61), „Înțepica” (p. 67), „regiunea cu substantivul, numită Substantivania” (p. 80), „de ce niciun substantivian nu a vizitat Verbania sau Adjectivania? Sau de ce substantivienii nu învață verbaniana sau adjectiviana?” (p. 82), „«gustoșenii» de *party*” (p. 101), „electrofon, copacofon sau statofon” (p. 115), „culoarea copacie” (p. 138); cuvinte compuse: țara „Anti-vreau să scriu corect” (p. 33); „poliția anticacofonie” (p. 33), „monstromâncozaur” (p. 37), „patacamacaoacacrantz!” (p. 38), „crantzbrrrrrrrau!” (p. 38), „Luță-Batistuță” (p. 95), „fabrică de răsoculori” (p. 100), „Baufobieîntunecească” (p. 100), „Panamotania” (p. 106), „pe inventator l-au numit «Numai-odată»” (p. 118), „Tensionaerul” (p. 128), „Cărarea de Litere” (p. 135), „Cățelul de usturoi, care mirosea a usturofloare, adică o floare supărată de usturimea picioarelor ei” (p. 135), „Alea Rezultatelor” (p. 135), „fredona o melodie plăcută, adică Buburomozart” (p. 136), „Cărarea fără Sfârșit” (p. 137), „Câmpia Soarelui”, „Copacul speranței” (p. 137), „acum mă duc la capsazin să-mi cumpăr capse”, „Alea Cioburi de Întuneric” (p. 138), „Maestrul Hârtifier”, „Hârțoviște, capitala noastră” (p. 157); „traduceri” de expresii clasice: „singurul lucru pe care puteam să-l fac era, cum spun englezii, «să cer direcții»” (p. 157), „ultimul «cap de operă»” (p. 160);

(m) trimiteri către elemente specifice sferei internetului/ tehnologiei, respectiv comunicării online sau prin mesaje-text: „Contactați-mă pe www.ideipentruscolarilenesi.eu și puteți afla rețeta!” (p. 34); „mi se termină creditul de timp” (p. 84); transcrierea sunetului „ț” prin „tz” (p. 38);

(n) raportarea la lumea școlii/ contextul școlar: „cum ar spune învățătoarea mea” (p. 25); „monotonia de tip «ora de tehnologie»” (p. 34), „Răzvan tocmai se întorsese obosit de la școală – tocmai dăduse teză la mate” (p. 41), „Am o groază de teme la mate, de învățat la istorie și un proiect la bio! NU AM TIMP!!!” (p. 41), „oricum era cam greu de cap și rămânea mereu corigent la câte o materie în timpul școlii” (p. 51);

(o) trimiteri către simboluri și practici culturale (în unele cazuri, și religioase): „Moș Imagrus (în loc de Moș Crăciun)” (p. 25), „sticla cu Mirosul Crăciunului. E sărbătoarea mea preferată. M-a învăluit pe dată mirosul de brad, de cozonaci, de turtă dulce.” (p. 143), „în fiecare seară îi vizitez pe Moș Crăciun și pe Valetul de Cupă, însă pe Întunecimea Sa Bau-Bau niciodată” (p. 100), „NASA” (p. 140); „- Da’ de ce nu vii niciodată și la mine? Îs băiat bun! Toți copiii primesc cadouri...” (p. 25), „pom de Crăciun” (p. 91); „Dracula” (p. 78), „Einstein” (p.

80), „Rossini” (p. 101), „Halloween” (p. 108), „un fel de An Nou” (p. 110), „Prima mea pisică avea cam șapte ani când m-am născut eu și era neagră. Nu, nu am avut niciodată ghinion din cauza ei (așa cum ar trebui să fie...?)” (pp. 101-102); „e vineri, 13, zi Pisicească” (p. 105);

(p) reflectarea unora dintre dominantele contextului familial – prin:

- anumite cuvinte/ sintagme, replici, ilustrând stiluri comunicative, realități/ atitudini familiale, comportamente-tip etc.: „frigiderul cu pricina, *dragul de el*” (p. 34); „începu să plângă *ca un bebe fără suzetă*” (p. 31), „*cafea nu beau, pentru că... nu mă lasă mama*” (p. 32), „*job*” (p. 32), „*se înțelegeau din priviri și erau nedespărțite ca două surori: ca sarmalele cu smântâna sau cartofii prăjiți cu ketchupul*” (p. 38), „*Răzvan s-a întors obosit de la școală [...] și a fost întâmpinat de strigătul fratelui său mai mic, rămas în grija lui*” (p. 41), „*E bine de știut că «Ăan» înseamnă «Răzvan» în limba lui Tudor, tudoreza*” (p. 41), „*Mă ascuți și pe mine?!*” (p. 42), „*Tu niciodată nu-mi spui nimic!*” (p. 45), „*- Ce aveți? De ce vă certați? Ce aveți de împărțit?*” (p. 61), „*Nu aveți decât să credeți ce vreți!*” (p. 64), „*Am două lucruri să-și spun. Unu: nimeni nu-i perfect, doi: nu vezi cât rău provoci?*” (p. 67), „*a moștenit tot ce-a fost mai rău de la ambii părinți*” (p. 80), „*Am văzut multe la viața mea...*” (p. 88), „*Cum de-ați îndrăznit să mă treziți? V-a rugat cineva?*” (p. 145);
- apelative specifice, unele subsumate argoului: „*- Bă Vasile, ești, mă, acasă?*” (p. 11), „*Mă Ioane*”, „*Mă Vasile*” (p. 12), „*mă, sumo*” (p. 26), „*bă, copile*” (p. 26), „*mă*”, „*bă*” (p. 28); interjecții – ca mărci ale implicării afective: „*ioi*” (p. 26, p. 28), „*Pam-param!*” (p. 27), „*oau*” (p. 30)/ „*uau*” (p. 108), „*neh*” (p. 33), „*bla, bla, bla*” (p. 33), „*of*”, „*mda*” (p. 145), „*oho*” (p. 146);
- deictice lexicale de tipul *treabă*, *chestie*, cu rol în marcarea atitudinii economice și relaxate a locutorului-copil: „*cam scârțâie treaba cu ariciul*” (p. 11), „*am aproape 11 ani, trec în clasa a V-a și alte chestii complicate*” (p. 24), „*o peșteră plină cu chestii strălucitoare*” (p. 27), „*nu numai chestii gen facturi*” (p. 148), „*alte chestii siropoase*” (p. 150);
- folosirea apostrofului pentru a marca, în vorbire, nepronunțarea consoanei finale sau a unui grup de silabe: „*da' ce ești așa morocănos?*”; „*da' ție îți merge...?*” (p. 12), „*da' de ce nu vii niciodată și la mine? Îs băiat bun!*” (p. 25), „*- Da' tre' să-l rog pe tată-miu!*” (p. 26), „*ciclopu' ăla*” (p. 28), „*da' și pe tine*” (p. 28), „*tre' să ai nervii de fier*” (p. 33), „*acum tre' să mă repet*” (p. 36), „*lucrarea de doctorat a lui ta'su*” (p. 44);
- sintagme ce se constituie în „stereotipii afuncționale” (Nagy, 2015, p. 345), fără rol noțional: „*mă rog*” (p. 24, p. 25, p. 153), „*păi*” (p. 25, 148), „*în fine*” (p. 33, p. 80, p. 156), „*în sfârșit*” (p. 20);
- cuvinte/ expresii subsumate comunicării colocviale: „*țol festiv*” (p. 13), „*faci mișto*” (p. 15), „*un jaf de mașină*” (p. 16), „*un Seat obosit*” (p. 16), „*cap de cretă*” (p. 17), „*ca s-o scurtăm, spre ca tot poporul român să aibă destul bănet*” (p. 24), „*care-i faza*” (p. 25), „*gata cu prostiile*” (p. 25), „*polițai*” (p. 30), „*ca să vă faceți o idee*” (p. 33), „*burdihane*” (p. 33), „*zgâlțâială*” (p. 34), „*timp berechet*” (p. 35), „*puștoaica*” (p. 35), „*ca să aibă sare povestea*” (p. 36), „*pot însă paria că...*” (p. 37), „*a ieșit un tãmbãlau de zile mari*” (p. 44), „*De data asta m-am ars!*” (p. 48), „*un tip de treabă*” (p. 49), „*ăștia își bagă nasul peste tot*” (p. 50), „*arată jalnic*” (p. 52), „*gata în doi timpi și trei mișcări*” (p. 71), „*nu puneau geană pe geană sub nicio formă*” (p. 75), „*m-a prostit să mă uit cu el la un film*” (p. 78), „*un revoluționar beton*” (p. 79), „*i se făceau mutre pe la spate*” (p. 82), „*Banii, viața sau mustața, Domnule Combinofon?*” (p. 82), „*ce mare scofală să ai grijă de niște haine! Niște cârpe care nu înseamnă nimic*” (p. 90), „*beculețul i s-a aprins*” (p. 98), „*golantul suprem*” (p. 104), „*să mă*

caftească” (p. 106), „urli ca din gură de șarpe” (p. 145), „Mare scofală!” (p. 146), „mă enervează la culme” (p. 149), „cu brio” (p. 150), „discuțiile acestea mă termină” (pp. 151-152), „Mamă!! Arătam trăsnet.” (p. 153), „arată foarte tare” (p. 153) etc.

Se remarcă, astfel, în textele din volumul *Ce poți face cu două cuvinte. Juniorii*, dincolo de creativitatea – verbală și extraverbală – a autorilor-copii, pe de o parte, elemente ce reflectă specificul vârstei (cuvinte inventate, ilustrarea anumitor preferințe în sfera literaturii pentru copii, a filmelor de desene animate, a muzicii, a activităților de petrecere a timpului liber etc.) și, pe de altă parte, trimiteri către influențe exercitate din diverse tipuri de context: politic, social, cultural, economic, școlar, familial, lingvistic etc. (așa cum au arătat și studiile de specialitate care au tratat această problematică – vezi sinteza din prima secțiune a lucrării de față).

Concluzii

Copiii ilustrează, prin manifestările lor individuale/ subiective și relaționale/ intersubiective, respectiv prin creațiile lor din diverse domenii, atât datum-urile de ordin personal și familial, cât și multiplele influențe exercitate, contextual, asupra acestora.

Aceste caracteristici au fost identificate, în creațiile literare însumate în volumul *Ce poți face cu două cuvinte. Juniorii* (București, Editura Arthur, 2012), în urma analizei – prin această grilă a variabilelor contextuale manifeste sau implicite – a anumitor cuvinte/ sintagme, replici, cuvinte create, structuri discursive etc.

Stereotipuri, stiluri comunicative, mărci ale dominantelor contemporane din sfera politicului, a socialului (discriminare, etichetare, voluntariat, alimentație sănătoasă/ nesănătoasă, igienă/ sănătate, munca în străinătate etc.), a culturalului (sărbători, valori/ simboluri din diferite arte: literatură, muzică etc.), a economicului (mărci renumite, elemente de marketing), a tehnicii/ tehnologiei (internet, social-media etc.), a educației (în familie/ școală) etc. se constituie, astfel, în tot atâtea mărci ale expunerii creatorilor-copii la multiplele și diverse influențe ale societății actuale, respectiv ale atitudinii micilor autori față de aceste variabile.

BIBLIOGRAPHY

- Anderson, Nancy L. (2012). *Elementary Children's Literature: Infancy through Age 13*. 4th Edition. Pearson Education US.
- Besançon, M.; Lubart, T. (2015). *La créativité de l'enfant. Évaluation et développement*. Mardaga.
- Charaudeau, P.; Maingueneau, D. (ed.). (2002). *Dictionnaire d'analyse du discours*. Paris: Seuil.
- Corsaro, William A. (2009). *Pear Culture*. In Qvortrup, J.; W. Corsaro; M. Honig (eds.). (2009). *The Palgrave Handbook of Childhood Studies*. Palgrave Macmillan UK, pp. 301-315.
- Ewers, H.-H. (2009). *Fundamental Concepts of Children's Literature Research Literary and Sociological Approaches*. New York: Routledge.
- Godoy, E.; Ferreira, R. B. (2014). *The communicative relevance in fictional discourse*. In *Linguagem em (Dis)curso – LemD*, Tubarão, 14(3), pp. 545-556.
- Hunt, P. (ed.). (1999). *Understanding Children's Literature*. 2nd Edition. New York: Routledge.
- Lenoir, D. (2015). *Social et culturel*. In *Informations sociales*, 4(190), p. 3.
- Maingueneau, D. (2007). *Discursul literar. Paratopie și scena de enunțare*. Traducere de Nicoleta Loredana Moroșan, prefață de Mihaela Mîrțu. Iași: Institutul European.

- Manna, Anthony L. (1986). *Children's Literature and Society: Introduction*, *Children's Literature Association Quarterly*, 11(2), p. 58.
- Mitchell, C.; Reid-Walsh, J. (2005). *Researching Children's Popular Culture. The cultural spaces of childhood*. London&New York: Routledge, Taylor & Francis e-Library.
- Nagy, R. (coord.). (2015). *Dicționar de analiză a discursului*. Iași: Institutul European.
- Octobre, S. (2014). *Les enfants du numérique: mutations culturelles et mutations sociales*. In *Informations sociales*, 1(181), pp. 50-60.
- Prout, A. (ed.). (2005). *The Future of Childhood*. London: Routledge.
- Routley, R. (1979). *The semantical structure of fictional discourse*. In *Poetics*, 8(1-2), pp. 3-30.
- Ryan, M.-L. (1980). *Fiction, non-factual, and the principle of minimal departure*. In *Poetics*, 9(4), pp. 403-422.
- Stan, R. V. (2015). *The Importance of Literature in Primary School Pupils' Development and Personal Growth*. In *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 180, pp. 454-459.
- Steinberg, Shirley R. (2011). *Kinderculture: mediating, simulacralizing, and pathologizing the new childhood*. In Steinberg, Shirley R., ed. 2011. *Kinderculture: The Corporate Construction of Childhood*. Westview Press, pp. 1-89.

Izvoare:

- *** (2012). *Ce poți face cu două cuvinte. Juniorii*. Prefață de Liviu Papadima. București: Editura Arthur.